

Steeds meer kinderen buiten het huwelijk geboren

Samen een kind of zonder kind uit elkaar?

Doordat vrouwen steeds vaker ongehuwd samenwonen, worden er ook steeds meer kinderen buiten het huwelijk geboren. Toch is de toename van het aandeel kinderen dat in een samenwoningrelatie geboren wordt lang niet zo sterk als de toename van het aandeel vrouwen dat kiest voor ongehuwd samenwonen.

Meestal krijgen vrouwen hun eerste kind tijdens hun eerste relatie. Zo heeft bijna 80 procent van de vrouwen die in de periode 1975–1979 aan hun eerste relatie begonnen binnen deze relatie hun eerste kind gekregen. Daarnaast heeft ongeveer 15 procent van de vrouwen de relatie ontbonden zonder dat er een kind geboren is. Twee procent van de vrouwen uit dit relatiecohort heeft al voor de relatie een kind gekregen.

Het aandeel vrouwen dat nog steeds kinderloos is en nog met de partner samenleeft is klein. Van de relaties die standhouden is na 15 jaar minder dan tien procent nog steeds kinderloos. Recente eerste relaties worden steeds vaker zonder kinderen beëindigd.

Kind met eerste partner

Er blijken vooral twee mogelijkheden te zijn. Of de vrouw krijgt een kind met haar eerste partner of de relatie wordt ontbonden zonder dat er een kind in het spel is. Slechts weinig paren blijven duurzaam kinderloos samen. Dit geldt voor relaties die in de jaren zeventig zijn begonnen en voor meer recente relaties.

Toch krijgen steeds minder vrouwen een kind tijdens de eerste relatie. Dat komt niet door de toename van de kinderloosheid binnen de relatie, maar doordat er meer relaties worden beëindigd voordat er een kind geboren is. Zo is van relaties uit het

begin van de jaren zeventig na tien jaar zeven procent kinderloos ontbonden, begin jaren tachtig is dat percentage bijna 20.

Traditionele en moderne huwelijken

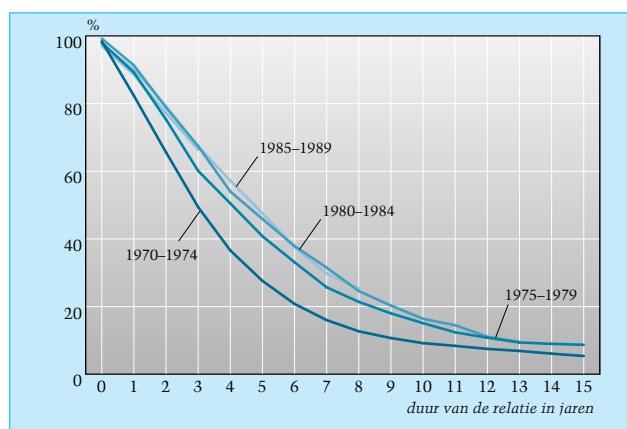
Vrouwen die gelijk trouwen zonder eerst samengewoond te hebben – de traditionele huwelijken – krijgen eerder een kind binnen de relatie dan vrouwen die eerst ongehuwd samengewoond hebben – de moderne huwelijken.

Ondanks het feit dat steeds meer vrouwen al samenwoonden voor het huwelijk, krijgen maar weinig vrouwen een kind voor de huwelijksdatum. Van de vrouwen die in 1980–1984 trouwden en daarvoor al samenwoonden, had slechts vijf procent bij de huwelijksvoltrekking een kind. Daarentegen kreeg slechts één procent van de zogenoemde traditioneel-gehuwde vrouwen een kind voor het eerste huwelijk. Blijkbaar wachten samenwonende vrouwen met het krijgen van kinderen tot ze getrouwd zijn. Ook van vrouwen die in 1990–1994 trouwden, had slechts een klein deel al een kind voor het huwelijk.

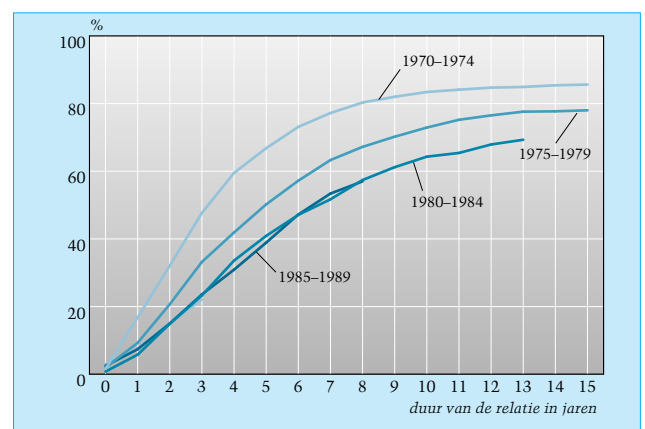
Sneller een kind

Vrouwen die hebben samengewoond voor het huwelijk krijgen sneller een kind na de huwelijksdatum dan vrouwen die gelijk getrouwd zijn. Van de vrouwen die in 1980–1984 trouwden en

Kinderloze eerste relaties



Eerste relaties met eerste kind



nog niet hadden samengewoond had na één jaar nog geen tien procent al een kind gekregen tegen twintig procent van de vrouwen die al wel hadden samengewoond. In de eerste jaren na het huwelijk blijft dit verschil bestaan. Binnen drie jaar na het huwelijk heeft meer dan de helft van de modern-gehuwde vrouwen een eerste kind gekregen tegen 40 procent van de traditioneel-gehuwde vrouwen.

Hoe langer het huwelijk duurt, hoe kleiner evenwel de verschillen worden. Tien jaar na het huwelijk heeft 85 procent van de vrouwen die in 1980–1984 trouwden een kind gekregen, ongeacht of ze voor het huwelijk wel of niet hebben samengewoond. Vrouwen die begin jaren negentig trouwden kregen sneller een kind na het huwelijk dan vrouwen die tien jaar eerder trouwden. Dit geldt zowel voor vrouwen die niet hebben samengewoond voor het huwelijk als voor vrouwen die dat wel deden.

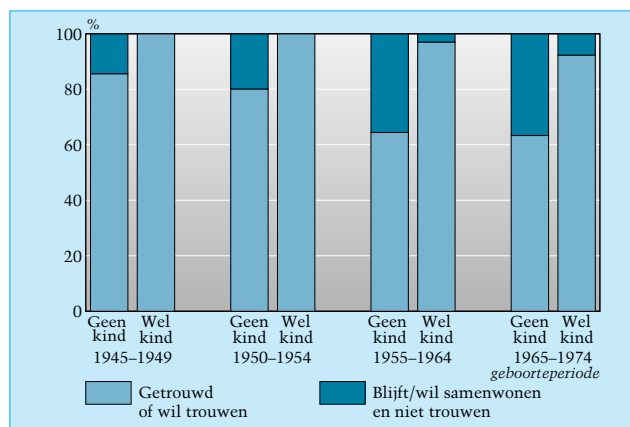
Selectievere groep vrouwen

Waarom wachten vrouwen met het krijgen van kinderen tot ze getrouwd zijn? Voor de traditionele huwelijken speelt selectiviteit een steeds grotere rol. Vrouwen die trouwen zonder eerst samengewoond te hebben vormen een steeds selectievere groep vrouwen met een hoge en snelle vruchtbaarheid. Voor moderne huwelijken is de veranderde rol van het huwelijk van belang. Steeds vaker trouwen paren omdat ze een kind willen en niet om de start van de relatie te markeren. Het ongehuwd samenwonen neemt steeds meer de rol van het huwelijk over. Dit betekent aan de ene kant dat het verband tussen het huwelijk en het krijgen van kinderen steeds lossier wordt. Het kan ook betekenen dat het verband sterker wordt omdat het kind steeds korter na de huwelijksdatum geboren wordt. Het huwelijk heeft blijkbaar minder te maken met de (start van de) relatie en meer met de komst van het kind.

Kinderwens

Ondanks het feit dat steeds meer vrouwen ongehuwd samenwonen, wachten de meeste vrouwen met het krijgen van een kind

Vrouwen naar wel of geen kinderen en (verwachte) relatievorm



Relatiecohorten

De analyse van het verband tussen (eerste) relatievorming, kinderen krijgen en relatieontbinding gebeurt via een zogenoemd relatiecohortonderzoek. Vanaf het moment dat een vrouw haar eerste relatie aangaat, kan worden nagegaan of deze vrouw na verloop van tijd een kind krijgt binnen deze relatie of dat zij en haar partner zonder kind(eren) uit elkaar zijn gegaan. Het krijgen van kinderen wordt gerelateerd aan de duur van de relatie. Veranderingen in de relatieduur geven inzicht in het uitstelgedrag van vrouwen. Vrouwen krijgen op steeds hogere leeftijd hun eerste kind. Een deel van het uitstel kan verklaard worden doordat vrouwen op steeds hogere leeftijd aan hun eerste relatie beginnen.

tot ze getrouwd zijn. De kinderwens is de reden om te trouwen. De vraag is of vrouwen die geen kinderen hebben en die ook niet verwachten minder vaak voor een huwelijk kiezen. De noodzaak om te trouwen vanwege het kind is er dan immers niet.

Uit het Onderzoek Gezinsvorming 1998 blijkt dat de huwelijks-geneigdheid van vrouwen die geen kinderen verwachten voor alle generaties beduidend lager ligt dan voor vrouwen die wel kinderen hebben of verwachten. Voor de oudste generaties bedraagt het verschil 15 tot 20 procentpunt, voor de jongere generaties is dit verschil 30 procentpunt.

Het blijkt dus dat vrouwen die een partner hebben en geen kinderen verwachten relatief vaak kiezen voor ongehuwd samenwonen. Van de vrouwen die geen kinderen verwachten is tweederde ooit getrouwd of verwacht te trouwen. Echter door echtscheiding heeft een aantal van deze vrouwen de kinderwens niet in vervulling zien gaan en zijn mogelijk onvrijwillig kinderloos.

Maarten Alders en Arie de Graaf

Geboorte eerste kind van eerste huwelijken naar huwelijksduur

